

॥ ५१ ॥ ५२ ॥ समवैक्षतेति दिव्यज्ञानवताकाशपादीनामपि देहाभिमानवेशादीदृशीबुद्धिर्भवति किमु तत्राकृतानामिति देहावेशो वर्ज्य इति भावः यथोक्तं देहावेशात्प्रमाद्यतेति ॥ ५३ ॥ हरिवाहनं द्रुम्
॥ ५४ ॥ इति शां. मो. नै. ० भा. ० अशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८० ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥
मविशेषः स च क्षीरदधिबत्त्वभावादेव कालक्रमेण भविष्यतीति वत्सेष्टादेवैथ्यं यन्वानः शंक्तेः प्रदीति शरणागतसंज्ञाणं भूतानामप्यहिंसनं बहिर्वैदित्यद्वानंदं च भित्त्यभिधीयते अग्निहोत्रंतपः शौचं वेदानां चानुशासनं आतिथ्यवैश्वदेवं च इष्टमित्यभिधीयते दत्तेष्टे गृहस्थस्य धर्मः तपोवानप्रस्थस्य गुरुश्रुश्रूषाब्रह्मचारिणः यदि दत्तादिकं शुभादृष्टोत्पादनद्वारा कालांतराय प्रज्ञाहेतुर्भवति तर्हि मेक्ष्यमनुष्ठेयमेतदिति ब्रूहि नोचेत्स्वभावरूपशरणं मेत्यर्थः ॥ १ ॥ स्वभावादे सर्वेषां भौतिकानामुत्पत्त्यादौ एकं रूपैव सामग्री तथा च ऋस्वदीर्घसाध्वसाधुसुखदुःखादिवैचित्र्यं जगति दृश्यमानं नोपपद्यतेऽतस्तत्रावश्यकं मज्जन्यमदृष्टं कारणमभ्युपे

संतुष्टश्चाप्रमत्तश्च ज्ञानतपोरतिः ॥ ज्ञेयज्ञाताभवेयं वैवर्ज्यं वर्जयिता तथा ॥ ५१ ॥ ततः समुनिरुत्थाय काश्यपस्तमुवाच ॥ अहो बतसि कुशलो बुद्धिमांश्चेति विस्मितः ॥ ५२ ॥ समवैक्षतं विप्रो ज्ञानदीर्घेण च क्षुषा ॥ ददर्श चैनं देवानां दिवमिंद्रं शचीपतिं ॥ ५३ ॥ ततः स पूजयामास काश्यपो हरिवाहनं ॥ अनुज्ञातस्तु तेनाथ प्रविवेश स्वमालयं ॥ ५४ ॥ इति श्री महाभारतेशां ० मोक्षधर्मपर्वणि सृगालकाश्यपसंवादे अशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८० ॥ ॥ ५५ ॥
युधिष्ठिर उवाच यद्यस्ति दत्तमिष्टं वा तपस्तप्तं तथैव च ॥ गुरुणां वापिशुश्रूषातन्मे ब्रूहि प्रितामह ॥ १ ॥ भीष्म उवाच आत्मनानर्थयुक्तेन पापे निविशते मनः ॥ स्वकर्म कलुषं कृत्वा कृच्छ्रं लोके विधीयते ॥ २ ॥ दुर्भिक्षादेव दुर्भिक्षं क्लेशात्क्लेशं भयाद्भयं ॥ मृतेभ्यः प्रमृतं याति दारिद्र्यः पापकारिणः ॥ ३ ॥ उत्सवा दुस्तवं यांति स्वर्गात् स्वर्गं सुखात् सुखं ॥ श्रद्धानाश्रदां ताश्रय नाढ्याः शुभकारिणः ॥ ४ ॥ व्यालकुंजरदुर्गेषु सर्पचोरभयेषु च ॥ हस्तावापेन गच्छंति नास्तिकाः किमतः परं ॥ ५ ॥ प्रियदेवातिथेया श्रवदान्याः प्रियसाधवः ॥ क्षेम्यमात्मवतां मार्गमास्थिता हस्तदक्षिणं ॥ ६ ॥

यमिति मत्वा पुण्यो वैपुण्येन कर्मणा भवति पापः पापेन बुद्धिः कर्मानुसारिणी ति श्रुतिस्मृतिसिद्धं कर्मणः सदस्यज्ञाहेतुत्वमाह आत्मनेति आत्मना बुद्ध्या अनर्थः कामक्रोधादिस्त्युक्तेन कच्छेदुःखदेनरकादौ विधीयते भोक्तुमधिक्रियते ॥ २ ॥ मृतेभ्यः मरणेभ्यः प्रमृतं मरणांतरं अविलंबेन पुनः पुनर्भियंत इत्यर्थः अथैतयोः पथोर्न कतरेण च तानीमानि क्षुद्राण्यसकदावतीनीति श्रुतेः ॥ ३ ॥ ४ ॥ हस्तौ अवाप्येते प्रवेशयेत्यस्मिन्निति हस्तावापो हस्तनिगडस्तेन निगडिताः संतोनास्तिकाः राष्ट्राद्रीकृताः व्यालादिमत्सुवनेषु गच्छंति निगडितहस्तत्वाच्च व्यालादीन् चारयितुमशक्ताः अत्यंतमुद्देगं प्राप्नुवंतीत्यर्थः व्यालो दुष्टगजः ॥ ५ ॥ आतिथेयं अतिथिहितं गृहान्नदानादि आत्मवतां जितचिन्तानां योगिनां मार्गदेवयानं हस्तदक्षिणं हस्तोपलक्षितं तत्कर्तव्येन दानादिना कर्मणा दक्षिणं अनुकूलं ॥ ६ ॥